

موانع رشد صادرات غیرنفتی را برداریم

اشاره:

کشورهای صاحب نفت از جریانات غیراقتصادی حاکم بر بازار نفت، تقلیل یابد.

در ایران اسلامی، رهایی از اقتصاد تک محصولی وابسته به صادرات نفت، همواره یکی از آرمان‌های مقدس بوده و مورد توجه دولتمردان و سیاست‌گذاران قرار گرفته است. در نخستین برنامه پنج‌ساله توسعه اقتصادی کشور مجموعه برنامه‌ریزی اهدافی از جمله رشد صادرات غیرنفتی و دستیابی به ۱۷/۸ میلیارد دلار درآمد ارزی از صدور کالاهای غیرنفتی مطرح ساخت.

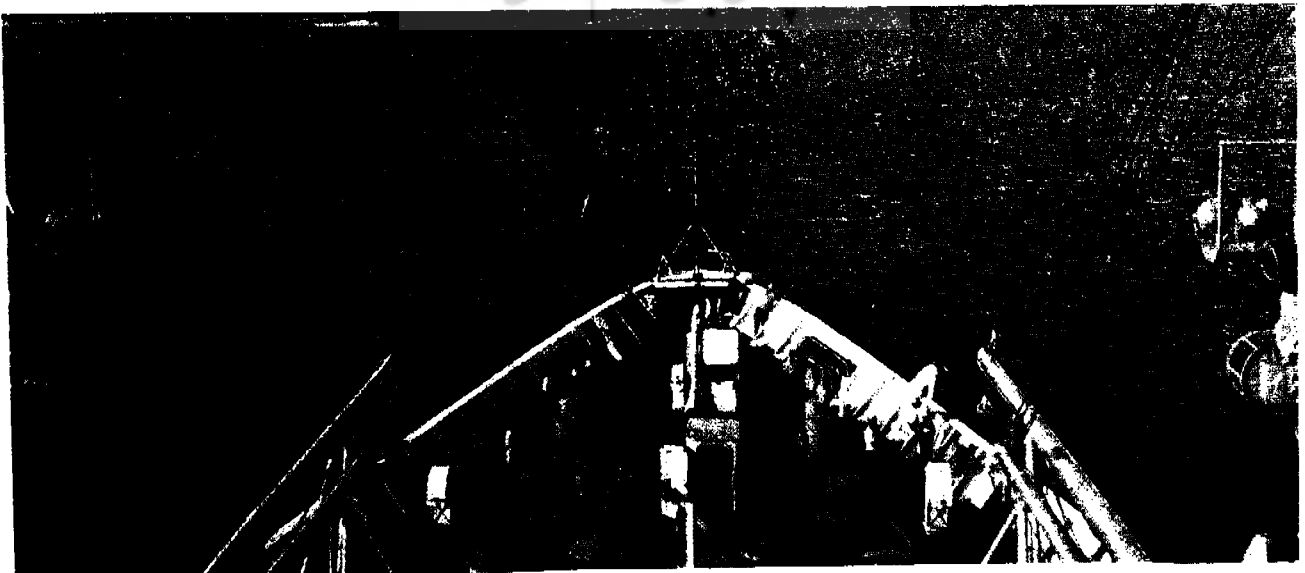
شیوه‌ها و راهکارهای مختلفی در دوران اجرای برنامه اول برای توسعه صادرات غیرنفتی اعمال شد و ارزش این صادرات از حدود یک میلیارد دلار در سال ۱۳۶۸ به حدود ۴/۳ میلیارد دلار در سال ۱۳۷۳ افزایش یافت. هر چند که اهداف برنامه در باره میزان درآمد حاصل از صادرات غیرنفتی محقق نشد و در این دوران حدود ۱۲ میلیارد دلار از صدور این کالاها نصیب اقتصاد ملی شد، با این حال، رشد قابل توجه ارزش سالانه صادرات غیرنفتی، بسیاری از برنامه‌ریزان را به کسب درآمد ۲۷ میلیارد دلاری از این نوع صادرات در دومین برنامه پنج‌ساله توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور امیدوار ساخته است.

با این وصف هنوز صادرات غیرنفتی با موانع جدی روبه‌روست. در این گزارش اشاره‌ای به این موانع و راهکارهای برنامه اول برای توسعه صادرات غیرنفتی داریم.

وابستگی شدید درآمدهای ارزی کشور به نفت و آسیب‌پذیری بازار جهانی نفت در اثر بحرانهای سیاسی - اقتصادی، تبانی شرکت‌های بزرگ چندملیتی در جهت اهداف و برنامه‌های کشورهای عمده صنعتی مصرف‌کننده نفت و ...، تکرانی بسیاری از اندیشمندان را برای موقعیت اقتصادی ممالک صاحب نفت دنیا به‌ذنبال داشته است.

در گذشته‌ای نه‌چندان دور، کشورهای روبه‌رشد صاحب نفت در جهان، از این ماده حیاتی برای اثرگذاری بر شریان اقتصادی کشورهای مصرف‌کننده، بهره‌برداری می‌کردند و به همین جهت از توانایی نسبی برای قیمت‌گذاری و عرضه نفت برخوردار بودند اما در دهه اخیر نقش «نفت» به‌عنوان اهرم سیاسی در اختیار کشورهای صاحب آن به تدریج کم‌رنگتر شد و جهان صنعتی مصرف‌کننده آن به راهکارها و شیوه‌های مطمئنی برای صرفه‌جویی در انرژی، ذخیره‌سازی و تاحدودی جایگزینی نفت با برخی انرژی‌های دیگر و ... دست یافت.

در همین دوران نقش کشورهای عرضه‌کننده نفت در تعیین قیمت آن به‌ویژه در دهسال گذشته، ضعیفتر شد. بسیاری از اندیشمندان و برنامه‌ریزان اقتصادی در کشورهای روبه‌رشد به همین جهت بر موضوع کاهش وابستگی به درآمدهای ارزی حاصل از نفت و تنوع بخشیدن به منابع درآمد ارزی کشور با رشد صادرات غیرنفتی تأکید کرده‌اند تا میزان آسیب‌پذیری اقتصادی

سیاست‌های آزادسازی و توسعه صادرات غیرنفتی

برنامه اصلاح ساختار اقتصادی با آزادسازی تجارت خارجی توانست اثر بسزایی در توسعه صادرات غیرنفتی به جا گذارد. حذف و کاهش موانع اداری، لغو پیمان ارزی، توجه به رشد تولید کالاها و ارتقاء نسبی کیفیت آنها، انجام فعالیت‌های بازاریابی، برگزاری نمایشگاه‌های تجاری - تخصصی در داخل و خارج کشور و ... اثر بسزایی در افزایش صادرات غیرنفتی کشور داشت.

اجرای این سیاست‌ها، همزمان با آزادسازی مالی و اتخاذ سیاست‌های ارزی که در جهت کاهش تعدد نرخ‌های ارزی گام برمی‌داشت، مزیت‌های نسبی کالاها غیرنفتی در رقابت باز را به تدریج نشان داد و سیر کالاها صادراتی به بازارهای خارجی روانه شد.

اگرچه تجار و بازرگانان کشور از علوم جدید بازاریابی و بازاریابی تا حدود زیادی بی‌بهره مانده‌اند و بخش قابل

توجهی از کالاها صادراتی را محصولات سنتی نظیر فرش دستباف، کالاها کشاورزی و باغی به‌ویژه پسته و ... تشکیل می‌داد، با این حال سرمایه‌گذاری‌های بزرگ در انجام پروژه‌های زیربنایی و بهبود ساختار تولید صنعتی، اثر خود را در بهبود این کالاها و عرضه و حضور آنها در بازارهای خارجی نشان می‌داد.

با این حال که صنعت کشور از برخورداری از یک سیستم چندگانه نرخ ارز که رانت‌هایی را برایش به‌وجود آورد، توانست شکل بگیرد به گونه‌ای که برخی پروژه‌های صنعتی در یک نظام تک‌نرخ ارز، توجیه اقتصادی - فنی ندارد، با این حال با بهبود کیفیت و ارتقاء میزان تولید، توانست نقش بیشتری در درآمدهای حاصل از صادرات غیرنفتی ایفا کند.

سهم صادرات فرش دستباف در کل صادرات غیرنفتی در سال ۱۳۷۳ به حدود ۴۰ درصد رسید، در همین سال سهم کالاها صنعتی به ۲۶ درصد ارزش صادرات غیرنفتی رسید که نسبت به سالهای نخست اجرای برنامه اول شایان توجه است.

براساس گزارش مرکز توسعه صادرات ایران، در سال گذشته بیش از ۷/۵ میلیون تن کالای غیرنفتی به ارزش تقریبی ۷۷۸۷ میلیارد ریال (۴/۴۵ میلیارد دلار) به خارج از کشور صادر شد که از نظر وزن ۴۰ درصد و از لحاظ ارزش ۱۵ درصد بیش از سال ۷۲ بود. در سال گذشته بیش از ۴/۴ میلیون تن

کالای صنعتی به ارزش بیش از ۲ تریلیون ریال (یک میلیارد و ۱۶۷ میلیون دلار) صادر شد که از لحاظ وزن و ارزش به ترتیب ۳۵ و ۲۲ درصد بیش از ارقام مشابه ثبت شده برای سال ۷۲ بود. اما سهم صادرات کالاها صنعتی از ۲۷/۵ درصد در سال ۷۲ به ۲۶ درصد در سال ۷۳ تقلیل یافت. صادرات بخش کشاورزی با ۸ درصد رشد از نظر ارزش و ۲۶ درصد افزایش از حیث وزن در سال گذشته بیش از ۱/۳ میلیون تن به ارزش ۱/۷ تریلیون ریال ثبت شد.

با وجود مشکلات و موانع متعددی که از لحاظ رقابت در بازار جهانی فرش در سال گذشته حادث شد، ارزش صادرات فرش ۱۶ درصد رشد یافت و به حدود ۳ تریلیون ریال (معادل یک میلیارد و ۶۸۷ میلیون دلار) رسید. انتظار می‌رفت که با برطرف شدن مشکلات نقدینگی تولیدکنندگان و صادرکنندگان و نظارت دقیق بر فرشتهای صادراتی و انجام برنامه‌های تبلیغاتی مناسب در بازارهای

* بسیژن رشديه از

صادرکنندگان میوه و تره‌بار با حمایت از سیاست‌های جدید ارزی گفت: این سیاست مشکلی برای صادرکنندگان به‌وجود نمی‌آورد، مشروط بر آنکه میزان تورم در کشور متناسب با نرخ ارز، تقلیل یابد. تجار با وجود تورم بالا در بازار داخلی متضرر شده‌اند.

* سیاست‌های جدید ارزی،

ضرورت سپردن پیمان ارزی و انتقال ارز حاصل از صادرات غیرنفتی به سیستم بانکی با توجه به نرخ‌گذاری در سطح بالا (برای تعدادی از کالاها صادراتی)، اثر گندکننده‌ای بر صدور کالاها غیرنفتی بجا گذارده است.

محصولات با ضعف روبه‌رو شود، اثر مخربی در رشد قیمت تمام‌شده کالاها در بازار داخلی و صادرات خواهد داشت.

دست‌اندرکاران صادرات غیرنفتی، ضمن انتقاد از سپردن پیمان ارزی اظهار می‌داشتند که روند صادرات غیرنفتی در سال جاری کاهش خواهد داشت. به عقیده کارشناسان، این کاهش موقتی است و در بلندمدت سیاست تثبیت نرخ ارز، اثر مساعد را بر رشد صادرات غیرنفتی نشان خواهد داد.

اگرچه عوامل بسیاری در صدور کالاهای غیرنفتی اثرگذار می‌باشند که از موانع جاری گرفته تا موانع ساختاری مانند آهنگ رشد اقتصادی و مدرنیزه شدن صنعتی، تکنولوژی تولید و کیفیت کالاها، بازاریابی و توان رقابت

صادرات غیرنفتی به سیستم بانکی با توجه به آنکه نرخ‌گذاری پیمان‌های ارزی در برخی موارد تفاوت فاحشی با قیمت‌های واقعی در بازار جهانی دارد، اثر کندکننده‌ای بر صادرات غیرنفتی کشور داشت.

بسیاری از صادرکنندگان کالا به‌ویژه صادرکنندگان فرش و... نسبت به سیستم نرخ‌گذاری در پیمان‌های ارزی و مدت زمان بازگرداندن ارز حاصل از صادرات غیرنفتی به کشور و فروش آن به نظام بانکی، اعتراض داشتند و

اگر چه از سیاست تثبیت نرخ ارز صادراتی از سوی دولت استقبال می‌کردند و سالها بود که برای ارزیابی صحیح تجارت خارجیشان به آن احتیاج داشتند، اما تفاوت فاحش میان نرخ ارز بازار آزاد (هر دلار حدود ۷۰۰۰ ریال در اوایل اردیبهشت سال جاری) و نرخ ارز صادراتی (هر دلار ۳۰۰۰ ریال) و تعیین نرخهای بالا در پیمان‌های ارزی دو عامل حساس و اثرگذار بر روند صادرات غیرنفتی کشور بود.

برخی از تحلیلگران که نسبت به تثبیت نرخ ارز نظر مساعدی داشتند، بر ضرورت تزریق مناسب ارز به واحدهای تولیدی برای سرمایه‌گذاری‌های توسعه‌ای و تأمین مواد اولیه، قطعات و تجهیزات و... اشاره کردند. آنها معتقد بودند که چنانچه تزریق ارز به صنعت به‌کندی صورت پذیرد و روند عرضه

پیشرفته، ارزش صادرات فرش ایران در سال جاری به ۲ میلیارد دلار برسد.

سال گذشته برای صادرات مواد معدنی، سالی درخشان بود و میزان و ارزش صادرات این مواد با ۱۳۵ و ۱۵۰ درصد رشد نسبت به سال ۷۲ به ترتیب حدود ۷۴۸/۵ هزارتن به ارزش ۱۱۰/۵ میلیارد ریال ثبت شد.

با وجود آنکه بسیاری از مشکلات صادرات غیرنفتی در رفع بروکراسی، آزادسازی کامل تجارت خارجی نوسانات شدید نرخ ارز در بازار آزاد داخلی و رقابت فزاینده در بازارهای جهانی به چشم می‌خورد، صادرات غیرنفتی در سال گذشته ۱۵ درصد نسبت به سال قبل از آن رشد داشت، اما با اتخاذ سیاست‌های جدید از اوایل سال جاری، آهنگ رشد صادرات غیرنفتی دگرگون شد.

براساس گزارش گمرک جمهوری اسلامی ایران، در تیمه نخست سال جاری ۳/۵ میلیون تن کالای غیرنفتی به ارزش حدود ۳ تریلیون ریال (۱/۷ میلیارد دلار) به خارج از کشور صادر شد که در مقایسه با مدت مشابه سال قبل از نظر وزن ۵ درصد افزایش داشت اما به لحاظ ارزش با ۱۷ درصد کاهش روبه‌رو شد.

اتخاذ سیاست‌های جدید در سپردن پیمان ارزی و ضرورت انتقال ارز حاصل از

* در سیاست ارزی جدید،

میان صادرکنندگان تبعیض وجود دارد در حالی که صادرکنندگان میوه و تره‌بار باید تمام ارز حاصل از صادرات خود را به نظام بانکی بفروشند، صادرکنندگان کالاهای صنعتی می‌توانند ۳۰ درصد درآمد ارزششان را به واردات کالاهای مجاز اختصاص دهند.

تورم در بازار داخلی متضرر شده‌اند ولی از سیاست‌های صحیح همواره حمایت می‌کنند.

علی مقدس‌زاده رییس هیأت‌مدیره شرکت «پرشین فوروت» که وی نیز از صادرکنندگان میوه و تره‌بار بود به خبرنگار ما گفت: سیاست‌های اقتصادی می‌بایست سنجیده باشد و درست عمل شود. سیاست‌های دستوری در فعالیت‌های اقتصادی نتیجه معکوس دارد.

وی گفت: اقتصاد مکانیزم خاصی در بازار دارد. اگرچه سیاست‌های ارزی جدید در صدور میوه تأثیری نداشت، زیرا قیمت‌هایی که از قبل برای میوه از سوی دولت (کمیسیون نرخ‌گذاری مرکز توسعه صادرات ایران) در نظر گرفته شده بود، قیمت‌های مناسبی است که تجار در زمینه آن مشکلی ندارند ولی در بخش صادرات فرش و خشکبار که حجم بالایی در صادرات غیرنفتی دارند، قیمت‌ها بالا تعیین شده است.

وی افزود: در گذشته وجود سیاست واردات در مقابل صادرات، باعث می‌شد که صادرکننده، اشتیاق به کار داشته باشد و با

❖ کشتیرانی و الفجر ۸،

کشتیهای یخچالدار و کانتینرهای سردخانه‌دار در خدمت ترانزیت کالا به روسیه و کشورهای آسیای میانه قرار گرفته‌اند. با فقدان برنامه‌ریزی درست در کار تجار این کشورها، وسایط حمل و نقل کالاهای صادراتی در روسیه و آسیای میانه معطل می‌ماند، در حالی که تجار ایرانی برای حمل و نقل محصولاتشان با کمبود تجهیزات حمل و نقل روبرو هستند.

وی با اشاره به سیاست‌های ارزی جدید که نرخ دلار را تا پایان سال ثابت اعلام کرده، می‌گوید: این سیاست مشکلی برای صادرکنندگان به وجود نمی‌آورد، مشروط بر آنکه میزان تورم در کشور متناسب با نرخ ارز، تقلیل می‌یافت. در حالی که میزان تورم از سال گذشته بیشتر است (میزان تورم در پایان سال گذشته حدود ۳۵ درصد بود که در نیمه اول سال جاری به ۵۳ درصد رسید).

رشدیه که از صادرکنندگان انواع میوه و تره‌بار است اظهار داشت: تجار با وجود

بازارهای بین‌المللی و ... قابل بحث و بررسی است، خبرنگار نشریه «بررسی‌های بازرگانی» صادرات غیرنفتی و موانع آن را از زبان دو تن از صادرکنندگان کالا بازگو می‌کند.

***

بیشتر رشدیه مدیرعامل شرکت کشت و صنعت مهراسایان در گفت‌وگو با خبرنگار ما اظهار داشت: دولت هر میزان سیاستگذاری اقتصادی داشته باشد، از نظر تجار بهتر است. البته این سیاست‌ها باید صحیح اتخاذ شود.

سالهای گذشته که تجار میوه مجوز واردات در مقابل صادرات داشتند، سالانه تا ۷۰۰ هزار دلار در مقابل صدور کالا از بازار دبی واردات داشت و تقریباً معادل صادرات خود، کالا وارد می‌کرده است.

رشدیه و مقدس‌زاده هر دو معتقدند که مناطق آزاد ایران به لحاظ نداشتن امکانات تأسیساتی قادر نیستند میوه و تره‌بار صادر کنند و این مناطق برایشان اهمیتی ندارد، در حالی که می‌توانستند محصولات صادراتی در مناطق مذکور، انبار و به موقع به بازارهای صادراتی عرضه شوند.

رشدیه به تبعیض میان صادرکنندگان اشاره می‌کند و می‌گوید: در سیاست ارزی جدید در مقابل صادرات میوه، امتیاز واردات به تجار داده نشده است، در حالی که صادرکنندگان کالاهای صنعتی می‌توانند تا ۳۰ درصد ارزش صادرات خود، کالاهای مجاز وارد کنند. صادرکنندگان میوه و تره‌بار ملزم هستند که تمام درآمد ارزی حاصل از صادراتشان را به سیستم بانکی بفرروشند.

مقدس‌زاده با اشاره به وجود بازارهای مطلوب در شرق آسیا برای میوه و تره‌بار ایران گفت: اگر مسأله حمل و نقل کالا به این بازارها حل شود، می‌توان درآمد چشمگیری برای اقتصاد کشور به دست آورد. در پنج سال قبل «سوها» و «سفیران»

صادرکنندگان میوه و تره‌بار برای آنکه محصولات سالمتر و با قیمت مناسبتر به بازار خارجی عرضه شود، از کشتی‌های کانتینردار استفاده می‌کردند و شرکت‌های کشتیرانی و کشتیرانی والفجر ۸ که کشتی یخچالدار در اختیار دارد و نیز شرکت‌های حمل و نقل «سوسنگرد» و «تی‌بی‌تی» که کامیون‌های مجهز به یخچال دارند، در چهار سال گذشته سرویس‌های مناسبی در اختیار صادرکنندگان نهادند. امسال این شرکتها به ترانزیت کالا برای روسیه و کشورهای آسیای میانه روی آوردند. تجار روس و دیگر کشورهای آسیای میانه مواد غذایی را از بازار دبی خریداری می‌کنند و شرکت‌های حمل و نقل یادشده به آنها سرویس می‌دهند.

وی افزود: از آنجا که تجار روس و کشورهای آسیای میانه برنامه درستی ندارند، کالاهای صادراتی از ایران به دبی به سرعت حمل شود. از سوی دیگر فقدان برنامه‌ریزی در این کشورها باعث شده است که کانتینرها و کشتی‌های ایرانی در دریای خزر، آسیای میانه و روسیه سرگردان و معطل بمانند در حالی که در ایران برای حمل و نقل کالاهای صادراتی، کمبود کانتینر و کامیون یخچالدار، وجود دارد.

رشدیه افزود: از آنجا که در فصلهای خاصی از سال به کشتی و کانتینر یخچالدار نیاز داریم، صادرات غیرنفتی ما فدای واردات کشورهای آسیای میانه می‌شود. این امر بر صدور کالاهای ایرانی به بازار دبی نیز لطمه زیادی زده است، زیرا سرویس‌های حمل و نقل از ایرانیه‌ها دریغ می‌شود و در اختیار روس‌ها قرار می‌گیرد.

مقدس‌زاده که ضمن صدور کالا به بازار دبی، وسایل بسته‌بندی به ارزش ۱۰۰ هزار دلار در سال وارد می‌کند، می‌گوید: در

افزایش صدور کالا بتواند به میزان بیشتری کالا وارد کند. اما اکنون که این سیاست رد شده است، صادرکنندگان فرش و خشکبار نمی‌توانند کالای خود را صادر کنند.

تجار صادرکننده میوه و تره‌بار فقط به دلیل معقول بودن نرخ‌های تعیین شده، اکنون مشکل ندارند. اگرچه سپردن پیمان ارزی در کار آنها نیز تأثیر گذارده است که در پایان امسال اثر مشهود خود را در صادرات نشان خواهد داد.

رشدیه که سال گذشته ۳۵۰ هزار دلار میوه و تره‌بار به بازار دبی صادر کرده است اظهار داشت: سعی دارم این میزان صادرات را در سال جاری حفظ کنم. دستیابی به این میزان صادرات با صدور ۳۵۰ تا ۴۰۰ تن کالا با میانگین قیمت هر کیلو حدود یک دلار، امکان‌پذیر شد.

وی گفت: در سال آینده باید حرکت خوبی را آغاز کنیم و این امر مشروط بر آن است که سیاست‌های اقتصادی - صادراتی با صادرکنندگان همراه باشد.

رشدیه با اشاره به مسأله حمل و نقل کالاهای صادراتی گفت: میزان صادرات میوه و تره‌بار به بازار دبی در سال جاری به شدت لطمه خورد. علت این امر استفاده از لنج برای صدور کالا بود و صادرکنندگان به دبی نمی‌توانستند از کشتی و کانتینر یخچالدار استفاده کنند.

وی افزود: در سالهای گذشته

* قرار است ارزش صادرات غیرنفتی کشور در دومین برنامه پنجساله توسعه اقتصادی کشور به ۲۷ میلیارد دلار برسد، در حالی که در نیمه نخست سال جاری درآمد حاصل از صدور کالاهای غیرنفتی ۱۵ درصد کاهش یافته است.

برای حمل میوه از ایران به سنگاپور و مالزی با نرخ حمل هر کیلو میوه ۶۰۰ ریال، سرویس حمل و نقل هوایی ارابه می‌دادند، اما این پرازها قطع شد و در نتیجه صدور میوه و تره‌بار به این بازارها متوقف گردید.

مقدس‌زاده گفت: با توجه به بُعد مسافت نمی‌توان از کشتی یا کامیون برای حمل میوه به جنوب شرقی آسیا استفاده کرد، اما اگر خط باربری هوایی بار دیگر ایجاد شود، صادرات میوه و برگشت ارز حاصل از آن به سرعت انجام می‌شود و نفع زیادی دارد. این موضوع برای بازارهای تایوان، تایلند و سریلانکا نیز صدق می‌کند.

رشدیه درباره مشکل حمل و نقل میوه و تره‌بار می‌گوید: فقط ۲۰ درصد ظرفیت بار انتقالی هر هواپیما به میوه و تره‌بار اختصاص یافته است. یعنی هوایمایی که ظرفیت حمل ۷۵ تن بار را دارد فقط ۱۵ تن میوه و تره‌بار حمل می‌کند و برای هر تاجر امکان صدور یک یا دو تن بار وجود دارد. این میزان به مفهوم صادرات نیست و

* شیوه‌ها و راهکارهای

مختلفی در برنامه اول برای صادرات غیرنفتی اعمال شد و ارزش این صادرات را از حدود یک میلیارد دلار در سال ۶۸ به حدود ۴/۳ میلیارد دلار در سال گذشته افزایش داد. اگر چه اهداف برنامه اول در زمینه درآمد حاصل از صادرات غیرنفتی (در سطح ۱۷/۸ میلیارد دلار) محقق نشد، اما رشد قابل توجهی را به دنبال داشت.

هیچ صادرکننده‌ای رغبت نمی‌کند که به این حد محدود صادرات انجام دهد و واردکننده نیز همین نظر را دارد. دولت باید در این زمینه فکر اساسی بکند.

رشدیه با اشاره به مشکلات حمل و نقل گفت: با این مشکلات، باید به مشتریان کنونی چسبید و به دنبال مشتری جدید نیز نرفت، زیرا صادرکنندگان نمی‌توانند به تعهدات خود در قبال مشتریان عمل کنند و بی‌اعتبار خواهند شد. رشدیه گفت: در مجموع از وضع گمرک راضی هستیم. گمرک تهران در چند سال اخیر همکاری و هماهنگی با صادرکنندگان داشته است. از دیگر گمرکات نیز توقع همکاری و همدلی داریم.

مقدس‌زاده درباره وضعیت گمرک عقیده دارد که گمرک ایران ساختار وارداتی دارد و برای صادرات آمادگی لازم را نداشته است. با وجود آنکه در چند سال اخیر صادرات غیرنفتی رونق گرفته، گمرک هنوز نتوانسته است خود را با موقعیت صادرات به‌طور دقیق وفق بدهد. سلیقه‌های شخصی و تغییر مأموران گمرکی مشکلاتی را برای صادرکنندگان به وجود می‌آورد در حالی که قوانین صادرات نیز مطابق با روند صادرات غیرنفتی نیست.

* علی مقدس‌زاده از صادرکنندگان میوه و تره‌بار می‌گوید: سیاستهای اقتصادی باید سنجیده باشد و درست عمل شود. سیاست‌های دستوری در فعالیت‌های اقتصادی نتیجه معکوس دارد.

وی افزود: مدتی قبل دستور داده بودند که کالاهای صادراتی تجار عضو اتحادیه صادرکنندگان میوه و تره‌بار، بدون بازرسی صادر شود. اما این دستور چند صباحی دوام نیاورد و اکنون به فراموشی سپرده شده و به کار صادرات نیز لطمه زده است.

مقدس‌زاده درباره ضرورت بازگشت ارز به کشور گفت: برای صادرکنندگان میوه و تره‌بار فرقی ندارد، البته تفاوت نرخ ارز در بازار سیاه و بانکها هنوز هست که قابل حل می‌باشد، اما مدت زمان انتقال ارز به کشور کوتاه است و مشکلاتی ایجاد کرده، زیرا نمی‌توانیم به موقع ارز را تحویل دهیم. در ضمن تعهداتی که بانکها برای اعطای اعتبارات از صادرکنندگان می‌خواهند، قابل تحمل نیست. از سوی دیگر کمبود نقدینگی در کار صادرات وقفه می‌اندازد. سیاست انقباضی که بانکها در مقابل صادرات در پیش گرفته‌اند مشکل ایجاد می‌کند. صادرکننده باید از اعتبار بانکی برخوردار باشد و بانک آن را کنترل کند.

رشدیه می‌افزاید: دولت لازم است «حد اعتبار» و «زمان بازگشت ارز» را افزایش دهد. «حد اعتبارات» با احتساب هر دلار معادل ۷۰ ریال در گذشته کافی بود، اما امروز با احتساب هر دلار معادل

«۳۰۰۰ ریال هنوز همان حد اعتبار گذشته برای تجار محاسبه می‌شود.»

وی درباره ضرورت افزایش مدت بازگرداندن ارز گفت: برای دستیابی به موقعیت بهتر در بازار میوه ممکن است تجار مجبور شوند مدتی کالاهایشان را در سردخانه کشورهای خریدار نگهداری کنند. اما با وجود ضرورت بازگشت ارز به فوریت، آنها در نهایت وادار می‌شوند که محصولات خود را به قیمت ارزانتر بفروشند تا با ضرر و زیانهای قانونی در ایران روبه‌رو نشوند.

«بررسی‌های بازرگانی» اعلام کرد: دولت باید تشویق‌های کلی برای صادرات غیرنفتی داشته باشد.

وی به مجوز ارایه شده به واردکنندگان کالا برای انجام خریدهای یوزانس اشاره کرد و گفت: برای استفاده از اعتبارات یوزانس باید به منابع خارجی بهره داد. اگر صادرکنندگان کالا، ارز حاصل از صادرات خود را به جای یک مدت شش ماهه، ظرف یک ماه به کشور برگردانند، باید به همان اندازه که برای استفاده از اعتبارات یوزانس بهره پرداخت می‌شود، از تشویق بهره‌مند

انجام خواهد شد که باید جلوی آن را گرفت.

وی با اشاره به روند رشد صادرات غیرنفتی در دو ماهه نخست سال جاری و کاهش آن در ماه‌های خرداد تا مهر گفت: این آمارها برای مسؤولان کشور باید راهگشا باشند و به آن بیندیشند. مرکز توسعه صادرات و بانک مرکزی باید به این آمارها توجه کنند و راه را برای افزایش صادرات غیرنفتی و رسیدن به اهداف برنامه دوم، جست‌وجو نمایند. نایب‌رییس اتاق تهران ارزش

* با وجود آنکه مصرف

خشکیار در اروپا از ژانویه شروع می‌شود، در حال حاضر حتی یک دستگاه کامیون برای انتقال خشکیار ایران به اروپا وجود ندارد و وزارت راه و ترابری باید این مشکل را حل کند.

* نایب‌رییس اتاق بازرگانی و

صنایع و معادن ایران: چنانچه صادرکنندگان ارز حاصل از صادرات خود را به جای شش ماه ظرف یک ماه به کشور برگردانند باید از تشویق‌هایی به میزان نرخ بهره اعتبارات یوزانس برای واردات کالا که به‌تازگی مجوز آن صادر شده، بهره‌مند شوند.

* قاچاق کالا، آفت صادرات

است و باید جلوی آن گرفته شود. ارزش صادرات غیرنفتی کشور در سال جاری به ۳ میلیارد دلار و در برنامه دوم به ۱۵ میلیارد دلار خواهد رسید که از برنامه دولت عقب‌تر است.

وی افزود: باید مرجعی به مشکلات صادرات رسیدگی کند، آنها را حل و فصل نماید و نتایج کنگره‌ها و سمینارهای صادراتی که برگزار می‌شود را پی‌گیری نماید.

مقدس‌زاده نیز در پایان این گفت‌وگو می‌افزاید: سیاستها، قوانین و مقررات و تصمیمهای کارشناسی باید پیگیری و عملی شود.

دولت باید صادرات غیرنفتی را تشویق کند

نایب‌رییس اتاق بازرگانی و صنایع و معادن تهران در گفت‌وگو با خبرنگار نشریه

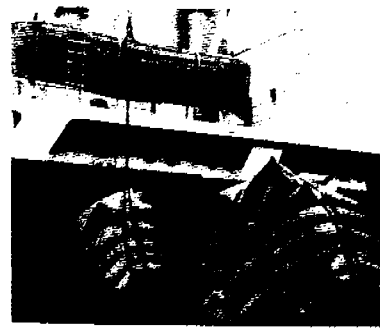
شوند. این تشویقها بازگشت ارز به اقتصاد کشور را سرعت می‌بخشد.

وی گفت: نرخ هر دلار معادل ۳ هزار ریال رقمی مطلوب است، مشروط بر آنکه تا بیست ماه آینده حفظ شود. اگر صادرکننده‌ای مطمئن شود که نرخ تغییر می‌کند، نمی‌تواند برنامه‌ریزی کند.

وی گفت: قاچاق کالا، آفت صادرات است و باید هر چه سریعتر از آن جلوگیری کرد. مبارزه با قاچاق باید استمرار یابد. با وجود تفاوت نرخ ارز در بازار سیاه و نظام بانکی، صدور کالا به صورت غیرمجاز

صادرات غیرنفتی کشور را در سال جاری ۳ میلیارد دلار برآورد کرد و گفت: درآمد حاصل از این صادرات در سال جاری نسبت به سال گذشته ۲۵ درصد کاهش می‌یابد، اما تجار به سیاستهای جدید خو می‌گیرند و سال آینده این روند تغییر خواهد کرد. البته مشروط بر آنکه نرخ ارز صادراتی ثابت بماند، تسهیلات اعتباری در اختیار صادرکنندگان قرار گیرد، از قاچاق کالا جلوگیری شود و صادرکنندگان تشویق شوند.

وی گفت: از آغاز سال جاری تا آذرماه ۶۰۰ میلیون دلار ارز حاصل از صادرات غیرنفتی به کشور بازگشته و تا پایان سال

وی به حرکت‌های مجلس شورای اسلامی در رابطه با سیاست‌های اقتصادی اشاره کرد و گفت: مجلس نظارت عمده‌ای بر اوضاع اقتصادی دارد، اما ماه‌های آخر کار آن است و مجلس آینده باید بیشتر به مسایل اقتصادی توجه داشته باشد و روی آن کار کند. در واقع مجلس چهارم هر کاری را که می‌توانست انجام داد و در مجموع عملکرد مطلوبی داشت.

وی ارزش صادرات فرش در سال جاری را یک میلیارد دلار، خشکبار را ۷۰۰ میلیون دلار و محصولات صنعتی را ۳۰۰ میلیون دلار تخمین زد و افزود: با صدور کالاهای دیگر مانند محصولات کشاورزی، پتروشیمی، کودها و ... ارزش صادرات

جاری این رقم به ۱/۵ میلیارد دلار خواهد رسید.

* صادرکنندگان کالا از تثبیت نرخ ارز حمایت و استقبال می‌کنند، اما با وجود موانع گوناگون، اثر آن را برای توسعه صادرات غیرنفتی محدود می‌دانند.

وی همچنین گفت: در اثر اشتباهاتی که وجود دارد، از رقم ۳ میلیارد دلار پیش‌بینی شده برای بازگشت ارز به کشور، ۱/۵ میلیارد دلار آن تا پایان سال جاری و ۵۰۰ میلیون دلار در سال آینده به اقتصاد ملی باز می‌گردد، اما یک میلیارد دلار آن برنمی‌گردد.

نایب‌رییس اتاق تهران در تشریح عدم بازگشت یک میلیارد دلار به اقتصاد کشور گفت: زمانی که سپردن پیمان ارزی الزامی‌ست، کسانی که اصولاً تاجر نبودند اما خود را بازرگان معرفی می‌کردند به صورت «مابه‌التفاوتی» از صادرکنندگان جنس گرفتند و آن را صادر کردند. این گروه پیمان ارزی سپرده‌اند اما ارز حاصل از آن به کشور برنمی‌گردد، چون آنها برای افراد بیش از ۸۵ سال سن کارت گرفتند و با پرداخت ۱۰ تا ۲۰ تومان در قبال هر دلار صدور کالا به

آنها، اقدام به صادرات نمودند. صاحبان واقعی این کالاها به کمک دولت باید شناسایی شوند چون بخشی از ارز حاصل از صادرات در اختیار آنهاست.

وی گفت: از ارز حاصل از صادرات برای واردات کالاهای غیرنفتی در مرز با

* کمبود نقدینگی و اتخاذ روش‌های انقباضی در امر صادرات وقفه می‌اندازد. صادرکننده باید از اعتبارات کافی (با توجه به نرخ ارز صادراتی) برخوردار باشد و بانک کنترل لازم را به‌عمل آورد.

کشورهای آسیای میانه به میزان ۲۰۰ تا ۳۰۰ میلیون دلار استفاده شده است.

در ضمن صنایع که مجاز به استفاده از ۵۰ درصد درآمد صادراتی خود برای واردات کالا می‌باشند، می‌توانند برای واردات کالا از کشورهای آسیای میانه از ۱۰۰ درصد درآمد صادراتیشان استفاده کنند.

نایب‌رییس اتاق بازرگانی تهران با تأکید بر ضرورت مقابله با قاچاق کالا و کمک به صادرکنندگان گفت: سیاست‌های ارزی جدید دولت اگر ثبات داشته باشد، به‌طور یقین موفق خواهد بود.

* نبود امکانات تأسیساتی در مناطق آزاد باعث شده که این مناطق نتوانند به رشد صادرات غیرنفتی کمک کنند.

غیرنفتی امسال به ۳ میلیارد دلار خواهد رسید.

وی در پایان به مشکلات مربوط به حمل و نقل کالاهای صادراتی اشاره کرد و گفت: صدور این کالاها به تسهیلات حمل و نقل نیاز دارد. به‌طور معمول هر سال ضعف در حمل و نقل کالا در فصل زمستان وجود دارد، در حالیکه با آغاز ژانویه (دهم دی‌ماه) مصرف خشکبار در اروپا شروع می‌شود. در حال حاضر حتی یک کامیون برای ارسال خشکبار ایران به اروپا وجود ندارد و وزارت راه و ترابری باید این مشکل را حل کند. □